

Motion till riksdagen

1988/89:A437

av Hans Lindblad (fp)

Regionalpolitiska insatser i Gävleborgs län

Lill-Babs borde tas som symbol för Gävleborgs framtid. Jag har länge sett henne som länets största naturresurs. Hon om någon har det Gävleborg behöver mer av – förmåga till ständig förnyelse, öppenhet och god vilja. Har man kärlek till länets natur och befolkning måste man tro på dess framtid. Lill-Babs kan – mer än någon regionalpolitiker jag känner – förklara att man ska uppmana sina medmänniskor att försöka, att ta tillvara chanser, att söka skapa något själv.

Det är Lill-Babs förankring i Järvsö som ligger bakom hennes engagemang i kampanjen "Hela Sverige ska leva". Tro inte att bara storstäderna kan åstadkomma något. Hon är ju själv i tjänstesektorn, där hon alltid bjudit publiken sitt bästa. Och tjänstesektorn är ju den del av ekonomin som kan ge de nya jobb Gävleborg behöver för att kunna möta framtiden.

Jag har alltså mest sett Lill-Babs som symbol för dem som vill starta något i länet. Men 1988 kom att visa att det här med Lill-Babs och länets sysselsättning kunde bli direkt handgripligt. I somras startade hon sin "kaffär" i Järvsö. Den blev från början en stor framgång. Sex personer på heltid och ett tiotal på deltid.

Tänk oss fem sådana initiativ per kommun och år i Gävleborg – på tio år skulle det ge länet 5 000 nya jobb. Det är absolut ingen romantik att säga så, tvärtom är nya och växande aktiviteter inom tjänstesektorn det enda som kan ge ett rejält nettotillskott av jobb i länet. Vem inbillar sig att länets stora företag, nästan alla inom basnäringarna, skulle ha 5 000 fler anställda om tio år? Det sannolika är väl snarare att de då har fortsatt sin minskning av sysselsättningen.

Negativ utveckling

Inget annat län har haft en så negativ befolkningsutveckling som Gävleborg under 80-talet. Åren 1981-1987 förlorade Gävleborg 7 100 personer. Sju års folkminskning i rad. 1987, 1986 och 1983 hade länet större befolkningsförlust än något annat län. 1985 låg länet tillsammans med Norrbotten på jumbo-platsen.

Under mitten av 80-talet steg arbetslöshetstalen mer i Gävleborg än i något annat län. För första och enda gången noterades över 10 000 öppet arbetslösa. Särskilt oroande tal noterades för ungdomsarbetslösheten.

När jag i min länsmotion för ett år sedan tänkte mig dåvarande industriministern Thage G Peterson som Vår Herre och likt en jägare i brottning med en björn vädjade till honom "åtminstone vara neutral" så

utgick jag från känslor som finns hos många i Gävleborg. Gävleborgs län har inte fått del av de uttryckningar regeringen gjort för att ge satsningar i län som ansetts politiskt särskilt intressanta. Riksdagsbeslutet att lokalisera det nya boverket till Karlskrona trots att mycket starka skäl talade för samlokalisering till tre sakligt angränsande myndigheter som redan finns i Gävle innebar en stark besvikelse i länet. Visionen att göra Gävle till landets samhällsbyggarcentrum gick därmed om intet. Gävleborgs län uppfattar sig närmast motarbetat. Men samtidigt har insikten om att länet inte kan påräkna hjälp från centralt håll ökat övertygelsen att det som kan göras är det som länets egna invånare och organ tar initiativ till.

För Gävleborg var det därför ytterst positivt när riksdagsmajoriteten förra året sade nej till regeringens förslag om att ställa ökade anslag till regeringens förfogande att kunna användas för ministeruttryckningar. I stället ökade riksdagen länsanslagen, vilket direkt kommit Gävleborg till del. I Folkpartiets regionalpolitik intar länsanslagen en nyckelroll.

För egen del har jag beklagat att inte länsstyrelserna fritt får förfoga över dessa anslag. Det är ju ute i länen som kunskapen är störst om hur man ska kunna få ut mesta möjliga effekt av dessa pengar.

Förmynderi

I en skrivelse till industriministern förra våren begärde jag därför att – om regeringen inte upphävde reglerna för alla länsstyrelser – så borde man åtminstone kunna ge dispens åt länsstyrelsen i Gävleborg. Dels för att länet har betydande problem, dels därför att länet har en landshövding som på ett mycket konstruktivt sätt leder det regionalpolitiska arbetet i länet. Till stor del är det hans förtjänst att det trots folkminskning och många svårigheter vuxit fram en ny optimism och framtidstro i Gävleborg.

Flyktingar ger plus

1988 års befolkningssiffror för länet visar för första gången på åtta år ett plus. En uppgång med 194 personer. Det är en liten ökning jämfört med att länet de sju åren innan förlorat i genomsnitt mer än tusen personer om året.

Skälet till att länet kan redovisa en ökning 1988 är att Gävleborg haft en mycket kraftig ökning av antalet personer i flyktingförläggningar. Det är naturligtvis positivt med detta tillskott av människor, särskilt om många av dem förmår se chanser till nyföretagande i vårt land med utnyttjande av kunskaper de har med sig från sina tidigare länder. Just kombinationen av tidigare erfarenheter och intryck i det nya landet kan hos kreativa personer ge möjlighet till nyskapande insatser.

Men personer på flyktingförläggningar i länet blir kvar här endast om de också erbjuds kommunplatser i Gävleborg. Det förutsätter inte bara bostäder utan också arbetstillfällen. Det är långt ifrån säkert att detta kan ordnas och därmed är sannolikheten ganska stor för att många av dessa nyinflyttade snart åter lämnar länet. Särskilt Hofors och Sandviken har ett stort antal redovisade nettointflyttningar från utlandet, men det är inte troligt att mer än en begränsad del av dessa blir kvar i dessa kommuner.

Länsstyrelsen har vid en analys för 1988 kommit till att om Gävleborg haft

flyktingförläggningar i nivå med grannlänerna Västernorrland och Kopparberg skulle Gävleborg i stället för en nettoökning på 194 personer ha haft nettominuskningar på 500 respektive 700 personer.

För Gävleborg är det alltså klart positivt att länet fått flyktingar, men sannolikheten för att merparten av dem kommer att bli kvar i länet är inte stor.

Starkt konjunkturberoende län

Västvärlden och Sverige upplever nu den längsta högkonjunkturen under efterkrigstiden. I ett län som är långt mer exportberoende än länen i genomsnitt borde det vara självklart att man har stor nytta av det höga kapacitetsutnyttjandet inom exportindustrierna.

Den mest genomarbetade analys som gjorts av näringsliv, sysselsättning och konjunkturberoende i Gävleborg finns i en uppsats av fil dr Kurt Wickman i folkpartiets Gävleborgsförbunds studie "Framtid och jobb i Gävleborg" (1985). Studien fanns sedan som bilaga i min motion 1985/86:A482. Jag menar att slutsatserna i Wickmans uppsats bör ha mycket att ge diskussionen om problem och möjligheter i alla skogslän med starkt beroende av basindustrier.

Grundat på mätningar för perioden 1968-1982 kom Wickman fram till att när konjunkturen i den nationella industrin går upp eller ned med 1 procent, så går Gävleborgs industri upp eller ned med 1,6 procent.

Gävleborg har just nu tydliga överhettningssymptom, främst så att industrin har mycket svårt att få tag i yrkesutbildad arbetskraft. Denna brist på arbetskraft leder till att man inte kan ta alla order som annars vore möjliga och därmed kan man inte fullt ut dra nytta av högkonjunkturen.

Gävleborgs län har alltså kraftigare konjunktur rörelser än landet i genomsnitt. Det betyder högre arbetslöshet än i de allra flesta andra län i lågkonjunkturer. Det leder i sin tur till att många, särskilt ungdomar, då lämnar länet.

Erfarenhet tyder på att det sedan är betydligt svårare att få dem att flytta tillbaka, inte ens när Gävleborg har högkonjunktur. För det är naturligtvis mer närliggande att flytta från arbetslöshet i ett län än att sedan flytta tillbaka till det länet när man redan har jobb på den nya orten.

Slutsatsen är given: Gävleborg förlorar befolkningsmässigt på att vara ett län med större konjunkturvariationer än de flesta andra län.

Utbildningen länets nyckelfråga

Ska Gävleborg utvecklas är det i första hand satsningar på tjänsteproduktion och småföretag som behövs. Ungdomar och kvinnor kan väntas ha en stor del av de idéer och uppslag som kan leda till att nya företag startas.

Sambanden mellan utbildning och nyföretagande i tjänsteproduktionen är påtagligt. Detta var en huvudtanke i den uppsats av Kurt Wickman jag relaterat ovan. I Folkpartiets regionalpolitik intar ökad satsning på de regionala högskolorna en mycket framskjuten roll. I Gävleborg är andelen högskoleutbildade låg. Undersökningar visar att Gävleborg ligger på en bottenplats, med ungefär bara hälften så många högskoleutbildade som riket i genomsnitt.

Det är för långt mellan Uppsala och Umeå för att det breda utbildningsutbudet på dessa orter ska kunna täcka de mellanliggande länen utan att unga flyttar. Och den som lämnat ett län för att få utbildning kommer i de flesta fall inte tillbaka för arbete. Man träffar en livskamrat och finner arbete i den nya regionen.

För Gävleborg är det nödvändigt att få ökad omfattning och ökad kvalitet i högskolan. I huvudsak måste den bygga på kompetens som redan finns i länet. Statens institut för byggnadsforskning (som ju ska få ett antal professorstjänster), lantmäteriverket, centralnämnden för fastighetsdata och utvecklingsavdelningar vid länets mest avancerade industrier är givna sådana resurser. Det är också viktigt med en nära forskningsanknytning mellan regionala högskolor och universitet eller tekniska högskolor. Den i Gävle bedrivna fastighetsförvaltningsutbildningen är ett exempel på att samarbete kan bedrivas. Nästa steg i den utvecklingen bör bli att lantmäteritutbildning förläggs i länets högskola, varvid lantmäteriverket självfallet blir en mycket viktig resurs.

Olyckligt namn

Det är nödvändigt att högskolan blir en högskola för hela länet. Jag vidhåller att det då är vilseledande och skadligt att den ska ha namnet högskolan i Gävle/Sandviken.

Det finns absolut ingen anledning att frånga vad jag skrev i motionen för ett år sedan: "Jag vet att det finns byråkrat- och likriktningsskäl för att alla landets högskolor ska ha ortsnamn och att länsnamn då skulle bryta mönstret. Men om högskolan i Gävleborg är till mer för länet än för den centrala byråkratin bör den få ha det namn som visar att den är länets högskola. Det vore bedrövligt om inte sans och förnuft kunde få göra sig gällande i detta fall."

Motsvarande krav finns numera också från Blekinge. Jag kommer att fortsätta arbeta för att högskolan ska få heta Gävleborgs högskola. I en rad sammanhang sägs att saker och ting ordnas bäst om de berörda får inflytande. Jag hävdar att nuvarande namn på högskolan är skadligt för dess möjligheter att lyckas bli en högskola för hela länet.

Läroutbildning i Gävle

I fjol gick en enig riksdag emot regeringen och beslöt att grundskolläroutbildning ska finnas kvar vid högskolan i Gävleborg (och i Kalmar).

Regeringen ogillade beslutet och i år återkommer den med tanken att det inte ska finnas någon sådan utbildning i Gävleborg och Kalmar. Motivering- en har ändrats, men regeringens grundtanke är alltså densamma.

Det är mycket möjligt att tillströmningen till läroutbildningen är mindre än man trott. Men riksdagens skäl att gå emot regeringens förslag förra året byggde på erfarenheter och prognoser som visade att vi går mot lärobrist om inte läroutbildningen utökas. Det är inte bara pensionsavgångar utan också ett stort antal förtidsavgångar från läraryrket.

Skulle det vara så att rekryteringen till läroutbildningen inte fyller alla utbildningsplatser vid utbildningsanstalterna för lärare så betyder detta att

lärarbristen kommer tidigare och blir mer omfattande än man räknade med bara för ett år sedan. Om inte skolan ska komma in i en kris krävs då aktiva åtgärder för att stimulera till ökad rekrytering till lärarutbildning. Det vore mycket olyckligt att i ett sådant läge ha gjort sig av med den lärarutbildningskapacitet som idag finns.

Det skulle spränga ramen för en länsmotion att mer i detalj gå in på frågor om upptagningsområden, utrustning, ekonomi och annat rörande lärarutbildningen. Det viktiga måste vara att behålla en kapacitet som redan finns när man kan se framför sig ett behov av utökad lärarutbildning.

Leonardo da Vinci och Lill-Babs

Utbildningsfrågorna är viktiga för att kunna stimulera till ökad kreativitet och därmed möjligheter till fler nya företag inom i första hand tjänsteproduktionen.

Men det finns också annat som stimulerar kreativitet. I boken "Renässans för den skapande människan" har liberalen Anders Johnson pekat på en lång rad förhållanden som positivt kan påverka människors fantasi och kreativitet.

Konstnärer, vetenskapsmän och småföretagare har mycket gemensamt genom att deras verksamhet förutsätter förmåga att se möjligheter och att kunna kombinera impulser och intryck, konstaterar Johnson. Han utgår från Leonardo da Vinci. Det är säkert ett bra exempel, men Lill-Babs ligger av begripliga skäl närmare till hands för den som kommer från Gävleborg. Hon är både konstnär och småföretagare. Vad jag vill säga är att man bör dra nytta av en regions egna förutsättningar. Om människor är stolta över sin bygd och talar väl om den blir det lättare att starta något nytt där.

Konstnärlig verksamhet stimulerar fantasi och får människor att våga prova nytt. Kanske kan stöd till kulturaktiviteter betyda väl så mycket för en orts företagsutveckling som de av kommunalpolitiker mer närliggande frågorna om tomter och avlopp till industriområden.

Om skolan låter barn få kontakt med konstnärer och småföretagare kan det betyda mycket för att få dem att förstå att man ska kunna göra det man själv tror på och vill göra.

Ett rikt föreningsliv har förmodligen stor betydelse för en orts utveckling, genom att det underlättar tillkomsten av "nätverk". Jag är för egen del övertygad om att Edsbyn i Gävleborg (den ort i Norrland som väl haft den största småföretagsaktiviteten) drog oerhörd nytta av de nära kontakter människor hade med varandra genom de mycket starka frikyrkoförsamlingarna. Jämförelsen med Gnosjö och Blidsberg ligger nära och kan inte gärna vara en tillfällighet.

Min slutsats av detta är att en region måste ta tillvara just sina egna särskilda förutsättningar och beslut om sådant kan aldrig fattas på central nivå. Det är fullt möjligt att Folkteatern i Gävleborg betyder mer för länets företagsutveckling än vad industriverket gör.

Kulturminnesvård och utveckling

Kulturtraditionen i ett landskap, en bygd, en socken bör tas tillvara för att öka människors tro på områdets möjligheter. Det som visat kvalité under lång tid måste vara värt att satsa på också för framtiden.

Sätter man in kulturminnesvården i detta sammanhang blir den av betydelse för den fortsatta utvecklingen. I detta perspektiv är det därför beklagligt att insatserna för byggnadsminnesvård i Gävleborg i realiteten minskat. Under ett antal år har byggnadsvårdsinsatser kunnat finansieras genom AMS-insatser, men detta har i praktiken fallit bort i den förbättrade konjunkturen. Länsantikvarien i Gävleborg har redovisat att i länet finns ett känt behov av bidrag till byggnads- och fornminnesvård på tillsammans drygt 20 miljoner. Flera angelägna förfrågningar måste i dagsläget avvisas utan närmare utredning därför att de medel som ställts till länets förfogande är ytterst begränsade, för innevarande budgetår endast 617 000 kr. Det betyder att inga större projekt kan komma ifråga. Det påbörjade programmet att utreda och ge bidrag till två hälsingegårdar per år av särskilt allmänintresse måste avbrytas.

Sådana begränsningar inom byggnadsminnesvården kan få mycket svåra konsekvenser. Vi riskerar att förlora viktiga delar av länets kulturarv och det i sin tur betyder att den kulturella och kreativa miljön utarmas, vilket i nästa led innebär att länet får mindre möjligheter att stimulera människor till sådana insatser som för regionen och utvecklingen framåt. Förlorar vi en del av vår historia förlorar vi också en del av vår framtid.

Folkpartiet har i motion till årets riksmöte begärt ökade medel till vård av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. I den motionen begärs också att riksdagen uttalar att anslagsbehoven för den kulturhistoriska byggnadsvården ska ägnas särskild uppmärksamhet i budgetberedningen inför 1990/91. Jag vill, med särskild betoning på behoven i Gävleborgs län, uttrycka samma önskan.

Satsa på kommunikationer

Goda kommunikationer är av stor betydelse för hur en region kan utvecklas och där har statsmakterna ett avgörande inflytande.

Gävleborgs län är ett norrlandslän med stora avstånd och stora glest befolkade områden. Alla stora trafikstråk mellan södra och norra Sverige passerar länet. Såväl för den enskildes resor till arbete och service som för företagen i länets kommuner är ett väl utbyggt vägnät av god standard en förutsättning.

Om E4 får högre kvalitet så att transporterna där kan gå snabbare bidrar det till att ge ett "rundare Sverige". Förbättringar minskar också trafikolyckorna. Förbättringar har genomförts under senare år, men fortfarande finns sträckor med mindre bra väg.

En upprustning av E4 har stor betydelse. De regionalpolitiska skälen att ge Norrland bättre villkor är så starka att de väl motiverar ett ambitiöst program för utbyggnad av E4. Trafiken på E4 är mycket omfattande. Detta gäller även sommartid med intensiv semestertrafik. De delar genom Gävleborg som inte rustats upp bör få högre standard. De delar som inte byggs om

behöver snarast igångsättas så att E4 genom Gävleborg får en helhet och olycksdrabbade avsnitt försvinner. Det är därför av vikt att delen mellan Söderhamn och Hudiksvall prioriteras högt.

Mot. 1988/89
A437

För inlandskommunerna i Gävleborg är en ombyggnad och upprustning av riksvägarna av stor betydelse. En hög och jämn standard på riksvägarna 83 och 84 skulle dra till sig betydande delar av både vinter- och sommarturistströmmarna mot Härjedalen och Jämtland. Det skulle kraftfullt bidra till att Ljusnandalens turistiska kvaliteter uppmärksammas av en större publik. Hänsyn till boendemiljön gör att vettiga förbifarter måste anordnas kring de större tätorterna längs dessa riksvägar.

Snabbtåg Sundsvall-Stockholm

En snabbtågsförbindelse Sundsvall-Stockholm med uppehåll i Hudiksvall, Söderhamn och Gävle skulle förkorta restiden till Stockholm med mellan 30 och 45 minuter. Den skulle förstärka de satsningar som näringsliv och kommuner gör för att utveckla södra Norrland. En snabbtågsförbindelse utvidgar dessutom de lokala arbetsmarknaderna och ökar möjligheterna till arbetspendling. Vidare kan en snabbtågsförbindelse öka attraktiviteten i orterna längs Gävleborgskusten och avlänka överhettningen i Stockholmsområdet.

I dag dominerar personbilstrafiken förflyttningarna längs södra Norrlands-kusten med negativa konsekvenser för miljön och trafiksäkerheten. En snabbtågsförbindelse skulle förbättra miljön genom att betydande reseflöden kan flyttas över från personbil och flyg till tåg.

Tankar på att i framtiden med buss föra passagerare från inlandet och ut till snabbtågen längs Ostkustbanan måste förkastas. Det gäller också tankar på att föra persontrafiken från Östersund till Stockholm över Sundsvall. För Norrland i stort liksom för Gävleborg skulle en förändring i den riktningen vara helt oacceptabel. Järnvägen behövs för både godstransport och persontransport. I stället för att skära ned dagens järnvägstrafik bör man söka utveckla den.

Järnvägen är en del av den grundläggande service som krävs för att regionalpolitiska satsningar ska bli möjliga. Till detta kommer att ett fungerande järnvägsnät också har försvarspolitiska fördelar.

Norra stambanan

Planerna på en snabbtågsförbindelse Sundsvall-Stockholm bör genomföras och komma till stånd i ett tidigt skede. Men det får inte ske som en förevändning för att lägga ned resten av persontrafiken i Norrland utan som en del i en offensiv satsning på trafik och utveckling. Tvärtom bör norra stambanan rustas upp och linjen Östersund-Ljusdal-Bollnäs-Gävle-Stockholm på sikt också knyts till snabbtågnätet. Ljusdal bör upprustas till en attraktiv och väl fungerande knutpunkt för tåganslutning till busstrafiken bl.a. till Härjedalen.

En förutsättning för att resenärerna ska välja att åka tåg och därmed öka underlaget för en utbyggnad av järnvägstrafiken är att tågtidtabellerna är tillförlitliga och anpassade till resenärernas önskemål om avrese- och

ankomsttider. Många resenärer behöver tillförlitliga anknypningar till andra transportmedel som buss och bil. Det ställer krav på parkeringsmöjligheter och samordning med länstrafikens bussnät både vad gäller terminaler och tidtabeller. Under senare år har tidtabellsförändringarna längs norra stambanan för länets inlandskommuner inneburit allt sämre anpassade avgångstider. Ett väl fungerande samråd mellan SJ, länsstyrelse och kommuner är nödvändigt. Länsstyrelsens initiativ i detta avseende måste understödjas kraftfullt. Likaså är det nödvändigt att de miljö- och trafiksäkerhetsmässiga fördelarna med järnvägen ger utslag vid prissättningen.

Ringlinje på järnväg

Länstrafikbolagen ska kunna upphandla järnvägstrafik på samma sätt som inom busstrafiken. Inom Gävleborgs län har Folkpartiet sedan länge förespråkat en ringlinje med sträckningen Hudiksvall-Ljusdal-Bollnäs-Söderhamn-Hudiksvall. Den verksamheten som Dellenbanans vänner under flera år bedrivit för att påvisa fördelarna med återupptagen tågtrafik på banan Hudiksvall-Ljusdal förtjänar i detta sammanhang stort erkännande.

Telekommunikationer

Sverige är med god fart på väg in i informationssamhället. Informationsteknologin ger möjligheter till decentralisering och småskalighet som skulle kunna tas till vara överallt i vårt land. Utan en medveten politik för att göra informationssamhället tillgängligt för hela Sverige är risken emellertid att de s.k. utvecklingsregionerna kring våra högsolor i storstadsområdena kommer att accelerera sitt försprång med informationsteknologin.

Det är därför viktigt att investeringarna i förbättrade och utbyggda telekommunikationer sker snabbt och över hela landet utan större tidsförskjutningar. Den s.k. fiberoptiken får nu ett ledningsstråk längs Norrlandskusten. Det är välkommet och ger bl.a. länets kustkommuner möjlighet att vara med från början i den intensiva utveckling som kommer att revolutionera informationshanteringen.

Det är emellertid viktigt av flera skäl att utbyggnaden snarast sker av ett fiberoptikstråk i läge motsvarande järnvägens norra stambana och upp mot Östersund. Därigenom skulle även landets inlandskommuner – Ockelbo, Bollnäs, Ovanåker och Ljusdal – få tillgång till den nya teknologin. Det skulle på ett värdefullt sätt stödja och stärka de små och medelstora, inte sällan avancerade, företagen i dessa kommunerna att möta framtiden. Med tillfredsställelse kan jag konstatera att en sådan utveckling synes vara på gång.

Sabotörer på hemmaplan

Ibland kommer hoten mot ett läns utveckling från krafter inom länet självt. Två aktuella fall diskuteras ju i Gävleborgs län. I båda fallen är det frågor som socialdemokraterna i länet kan avgöra helt själva, i kraft av sin majoritet i beslutande organ.

Det första gäller ett förslag att flytta kansliet för kommunförbundets

länsavdelning från Ljusdal till Gävle. De typer som ligger bakom det förslaget måste betraktas som rent destruktiva för länets del. Skulle kommunförbundets länsavdelning flytta sitt kansli från den kommun i länet som under lång tid angivits vara den man i första hand borde satsa på för att få till stånd nya aktiviteter – med vilka skäl skulle man då kräva av statsmakterna att de ger stöd åt länets utveckling? En flyttning av kansliet från Ljusdal skulle få förödande följder för trovärdigheten i allt vad regionalpolitik i Gävleborg beträffar.

Det andra exemplet gäller den socialdemokratiska styrelsen för länets försäkringskassa. Den vill lägga ned åtta av länets försäkringskassor. Det socialdemokratiska distriktet har förklarat att det vill ha kassorna kvar – men det har inte kunnat förklara varför det i kassans styrelse representerats av personer som pläderar för nedläggning.

Det finns många skäl att kritisera den sjukförsäkringsomläggning – till s.k. timersättning – som riksdagen beslöt för något år sedan. Förändringen har inneburit en väldig ökning av byråkratin vid försäkringskassorna och i årets budgetproposition föreslås flera hundra nya tjänster för att klara av detta. Åtgärden är helt stick i stäv med tidigare uttalanden om att de administrativa effekterna av en förändring ska anges för riksdagen innan beslut fattas, inte efteråt. Det finns självfallet många andra samhällsområden som vore mer i behov av stärkta resurser än administrationen av försäkringssystem – men det förutsätter att riksdagen inte fattar beslut om så krångliga system att nuvarande personal måste utökas.

I Gävleborg har det ökade krånglet i sjukförsäkringen lett till stor belastning på personalen. Försäkringskassans styrelse använde detta som motiv för att lägga fram förslag om indragning av åtta försäkringskassor, även om det också antydde att man ville ha dessa nedläggningar oavsett hur mycket pengar man fick.

Budgetpropositionens förslag om ökad personal har inte fått försäkringskassans styrelse att ändra sitt krav om nedläggning. Det finns anledning att med kraft motsätta sig detta förslag.

Det är inte så att produktiviteten är lägre vid de mindre kassorna. Tvärtom gör personkännedomen att ärenden kan handläggas snabbare än vid stora kassor. Skulle det likväl bli "tid över" för personal vid mindre kassor bör man med modern datateknik kunna ge dem handläggningsuppgifter rörande ärenden från någon större kassa. Det är inte ett dugg konstigare att ett ärende i Ljusdal behandlas i Färila än tvärtom.

Det viktigaste skälet för att behålla de små kassorna är att man därmed har en decentraliserad organisation, som ger möjlighet att även i framtiden ge service åt människor. Idag vet vi inte vilka nya behov av service som kan uppstå, men vi kan vara övertygade om att det undan för undan dyker upp tjänster som bör kunna erbjudas människor lokalt.

Jag vill inte föreslå att riksdagen uttalar något med anledning av försäkringskassorna i Gävleborg, eftersom beslutsrätten i dessa frågor helt ligger hos försäkringskassan i länet. Men jag tycker det är riktigt att riksdagen informeras om att regionalpolitiska mål saboteras genom trångsynta personer som hamnat på fel poster här i livet.

Grundtanken i denna motion – liksom i liberal regionalpolitik överhuvud – är att utveckling i ett län främst beror på hur kreativitet och initiativ i länet kan tas tillvara. Det är därför viktigt att beslut om länet så långt möjligt får fattas inom länet. Gävleborgs län har bitter erfarenhet av att centralt fattade beslut sällan hjälper länet – inte ens i lägen när Gävleborg haft den mest negativa utvecklingen av alla län. Det är därför viktigt att man låter så stor del som möjligt av de regionalpolitiska medlen utgå i form av länsanslag. Som angivits ovan är detta en bärande linje i folkpartiets regionalpolitik. Folkpartiet föreslår i sin regionalpolitiska motion till årets riksmöte att länsanslagen utökas med 170 miljoner utöver regeringens förslag.

Mot bakgrunden av Gävleborgs stora konjunkturberoende, stora folkminskning under 80-talet, låga andel högskoleutbildade och höga ungdomsarbetslöshetstal vill jag förordna att riksdagen uttalar att Gävleborg tilldelas en betydande del av utökade länsanslag.

”Samhällsbyggerstaden”

För framtidstron i Gävleborg var det ett hårt slag att riksdagen i slutet av 1987 beslöt att utlokalisera det nya boverket till Karlskrona i stället för till Gävle. Det finns bara ett sätt om statsmakterna vill visa att Gävle trots detta kan bli något av den ”samhällsbyggerstad” man länge sett fram emot. Det är att i stället utlokalisera till Gävle en eller två enheter som ämnesmässigt ligger nära den verksamhet som finns vid de nuvarande statliga verken i Gävle. I första hand bör det avse statens råd för byggnadsforskning, i andra hand riksantikvarieämbetet.

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär att Gävleborgs län får dispens från sådana statliga regler som förhindrar länsstyrelserna att själva besluta om användningen av regionalpolitikens länsanslag,

[att riksdagen beslutar att högskolan i Gävle/Sandviken byter namn till Gävleborgs högskola.¹]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lantmäteriutbildning vid högskolan i Gävleborg.¹]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om grundskollärover utbildning i Gävle.¹]

[att riksdagen hos regeringen begär förslag till 1990/91 års riksmöte om ökade resurser för stöd till den kulturhistoriska byggnadsvården.²]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvecklingen av järnvägstrafik i nedre Norrland.³]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbyggnad av vägar i Gävleborgs län.³]

2. att riksdagen beslutar utöka de regionalpolitiska länsanslagen med 170 miljoner kronor och i samband därmed uttalar sig för att Gävleborgs län bör tilldelas en betydande del av denna utökning, Mot. 1988/89
A437
[att riksdagen hos regeringen begär förslag om lokalisering till Gävle av i första hand statens råd för byggnadsforskning.⁴]

Stockholm den 24 januari 1989

Hans Lindblad (fp)

¹ 1988/89:Ub626

² 1988/89:Kr271

³ 1988/89:T224

⁴ 1988/89:Bo242

